
SPIS TREŚCI

Autorzy	V
Przedmowa	XI

CZĘŚĆ I. DIAGNOZA

1. Diagnoza psychologiczna dziecka – Natalia Józefacka	3
1.1. Wprowadzenie	3
1.2. Etapy postępowania w diagnozie klinicznej	4
1.2.1. Prediagnoza.	5
1.2.2. Rozmowa i obserwacja	5
1.2.3. Metody testowe i kwestionariuszowe.	16
Piśmiennictwo	25
2. Kliniczna diagnoza psychologiczna dzieci starszych i młodzieży	
– <i>Agnieszka Kałwa</i>	27
2.1. Wprowadzenie	27
2.2. Cel i kontekst diagnozy klinicznej	28
2.3. Metody diagnozy psychologicznej.	30
2.3.1. Wywiad kliniczny	31
2.3.2. Obserwacja zachowania badanego	31
2.3.3. Testy standaryzowane, analiza ilościowa i jakościowa	32
2.3.4. Skale oceny inteligencji	33
2.3.5. Wybrane metody diagnozy funkcji poznawczych	37
2.3.6. Ocena objawów psychopatologicznych.	43
2.3.7. Badanie osobowości	44
2.4. Podsumowanie	48
Piśmiennictwo	49
3. Badanie psychiatryczne małego dziecka – Izabela Łucka.	51
Piśmiennictwo	58

4. Badanie psychiatryczne dziecka w wieku szkolnym i adolescenta	
– <i>Anna Bogucka-Bonikowska</i>	59
4.1. Wprowadzenie	59
4.2. Wstępna część badania psychiatrycznego	60
4.3. Wywiad od rodziców/opiekunów	62
4.4. Wywiad diagnostyczny od dziecka w wieku szkolnym i nastolatka	64
4.5. Ocena stanu psychicznego	67
4.6. Informacje ze szkoły i z innych źródeł	69
4.7. Wywiad medyczny i ocena stanu fizycznego – badanie fizykalne i neurologiczne	69
4.7.1. Badanie skóry, włosów i paznokci	70
4.7.2. Badanie głowy, oczu, nosa i gardła	71
4.7.3. Badanie szyi, klatki piersiowej i brzucha	72
4.7.4. Badanie narządów płciowych	72
4.7.5. Badanie neurologiczne	72
4.7.6. Badania diagnostyczne	72
4.8. Postawienie diagnozy klinicznej i konceptualizacja	73
4.9. Psychoedukacja i plan leczenia	74
4.10. Podsumowanie	75
Piśmiennictwo	75
5. Badania dodatkowe w psychiatrii – Agnieszka Jarząbek-Cudo, Barbara Remberk	77
5.1. Wprowadzenie	77
5.2. Badanie przedmiotowe	78
5.3. Podstawowe badania laboratoryjne	78
5.4. Ocena układu krążenia – badanie EKG i ECHO serca.	79
5.5. Badanie EEG	80
5.6. Badania neuroobrazowe	81
5.7. Pogłębienie diagnozy i wykluczenie przyczyn somatycznych prezentowanych objawów	82
5.7.1. Pogłębienie diagnozy pediatrycznej	83
5.7.2. Pogłębienie diagnozy neurologicznej	84
5.7.3. Pogłębienie diagnozy w zakresie schorzeń uwarunkowanych genetycznie	84
5.8. Monitorowanie leczenia	85
Piśmiennictwo	85

CZĘŚĆ II. LECZENIE ZABURZEŃ

6. Screening i pierwsza interwencja w gabinecie pediatrycznym	
– <i>Natalia Józefacka</i>	89
6.1. Wprowadzenie	89
6.2. Autyzm	90
6.2.1. Małe dziecko z autyzmem – funkcjonowanie	91
6.2.2. Grupa ryzyka	93
6.2.3. Rozpoznawanie autyzmu – postępowanie	94
6.3. Depresja poporodowa	96
Piśmiennictwo	98
ZAŁĄCZNIK NR 1	99
7. Zespoły genetyczne z manifestacją psychiatryczną – Maja Krefft.	103
7.1. Wprowadzenie	103
7.2. Zespół Downa	104

7.2.1. Charakterystyka zespołu	104
7.2.2. Zaburzenia psychiczne u pacjentów z zespołem Downa	105
7.3. Zespół mikrodelecji 22q11.2	106
7.3.1. Charakterystyka zespołu	106
7.3.2. Zaburzenia psychiczne towarzyszące zespołowi mikrodelecji 22q11.2	106
7.4. Zespół łamliwego chromosomu X	107
7.4.1. Charakterystyka zespołu	107
7.4.2. Zaburzenia psychiczne występujące w zespole łamliwego chromosomu X.	108
7.5. Zespół Pradera–Willego	109
7.5.1. Charakterystyka zespołu	109
7.5.2. Zaburzenia psychiczne występujące w zespole Pradera–Willego	109
7.6. Zespół Williamsa–Beurena	110
7.6.1. Charakterystyka zespołu	110
7.6.2. Zaburzenia psychiczne występujące w zespole Williamsa–Beurena	111
7.7. Podsumowanie	112
Piśmiennictwo	118
8. Postępowanie w zaburzeniach psychicznych o podłożu organicznym – <i>Joanna Brągoszewska, Anna Gralewicz</i>	119
8.1. Wpływ zaburzeń organicznych na funkcjonowanie psychiczne dziecka i jego rodziny	119
8.2. Postępowanie w przypadku badania dziecka z podejrzeniem współwystępowania choroby neurodegeneracyjnej lub somatycznej – przyczyny zaburzeń psychicznych	122
8.2.1. Wywiad	122
8.2.2. Badanie pacjenta	123
8.2.3. Farmakoterapia	126
8.2.4. Wsparcie pacjenta w poszukiwaniu pomocy	127
Piśmiennictwo	128
9. Postępowanie w przypadku uzależnień i nadużywania substancji psychoaktywnych – <i>Katarzyna Weterle-Smolińska, Zbigniew Michalczyk</i>	129
9.1. Dane statystyczne	129
9.2. Klasyfikacja	130
9.3. Podział substancji psychoaktywnych	132
9.4. Nowe substancje psychoaktywne	132
9.5. Uzależnienie jako proces. Główne pojęcia w psychiatrii związane z zażywaniem SPA	134
9.6. Działanie substancji psychoaktywnych na organizm. Szkody zdrowotne związane z używaniem narkotyków.	136
9.7. Przyczyny i postępowanie w przypadku zażywania SPA	137
9.7.1. Przyczyny używania SPA	138
9.7.2. Postępowanie w przypadku używania SPA	139
9.8. Przyczyny uzależnienia od SPA	141
9.9. Postępowanie w przypadku uzależnienia od SPA	142
9.10. Postępowanie w przypadku zażycia / ostrego zatrucia SPA	145
Piśmiennictwo	145
10. Zaburzenia psychotyczne – <i>Barbara Remberk, Katarzyna Wójcicka</i>	149
10.1. Definicja	149
10.2. Objawy charakterystyczne dla schizofrenii	151
10.3. Inne zaburzenia psychotyczne	154

10.4. Diagnoza różnicowa zaburzeń psychotycznych	155
10.5. Badania dodatkowe	156
10.6. Leczenie zaburzeń psychotycznych.	157
10.6.1. Farmakoterapia.	157
10.6.2. Oddziaływania nefarmakologiczne	161
10.6.3. Wybór miejsca leczenia	162
10.7. Wpływ choroby na funkcjonowanie szkolne i możliwe interwencje	163
10.8. Przebieg schizofrenii i rokowanie	163
10.9. Objawy i leczenie katatonii.	164
10.10. Zaburzenia psychotyczne spoza spektrum schizofrenii	165
Piśmiennictwo	165
11. Zaburzenia afektywne – Anna Zofia Antosik-Wójcińska	167
11.1. Definicja	167
11.2. Rozpoznawanie zaburzeń afektywnych	168
11.2.1. Rozpoznanie depresji według ICD-10	170
11.2.2. Choroba afektywna dwubiegunowa	172
11.3. Leczenie zaburzeń afektywnych w populacji dzieci i młodzieży	174
11.3.1. Leczenie epizodu depresyjnego	174
11.3.2. Leczenie choroby afektywnej dwubiegunowej	177
11.4. Leczenie podtrzymujące	179
11.5. Rokowanie	180
Piśmiennictwo	181
12. Zaburzenia lękowe: lęk separacyjny, lęk uogólniony, fobie	
– Anita Bryńska	183
12.1. Wprowadzenie.	183
12.2. Lęk przed separacją w dzieciństwie	184
12.3. Uogólnione zaburzenie lękowe	185
12.4. Zaburzenia lękowe w postaci fobii	187
Piśmiennictwo	189
13. Zaburzenie obsesyjno-kompulsyjne – Anita Bryńska	191
13.1. Klasyfikacja.	191
13.2. Obraz kliniczny.	192
13.3. Epidemiologia	193
13.4. Etiologia	193
13.5. Leczenie	195
Piśmiennictwo	197
14. Zaburzenie stresowe pourazowe – Łukasz Konowalek	199
14.1. Czym jest PTSD?	199
14.2. Co powinno wzbudzić podejrzenia?	201
14.3. Trudności w kontakcie z pacjentem z doświadczeniem traumy	203
14.4. Leczenie PTSD – planowanie i wdrożenie	205
Piśmiennictwo	206
15. Zaburzenia adaptacyjne – Anna Borowska	207
15.1. Istota zaburzenia.	207
15.2. Rozpoznanie	207
15.2.1. Kryteria diagnostyczne	207
15.2.2. Kwestionariusz ADN-20	212
15.3. Czynniki ryzyka	215
15.4. Rozpowszechnienie	216
15.5. Obraz kliniczny.	217
15.6. Leczenie	218
Piśmiennictwo	219

16. Zaburzenia konwersyjne u dzieci i młodzieży	
– <i>Mariola Skowrońska</i>	221
16.1. Wprowadzenie	221
16.2. Etiologia	224
16.3. Model bio-psycho-społeczny	225
16.3.1. Czynniki biologiczne	225
16.3.2. Czynniki psychologiczne	226
16.3.3. Czynniki społeczne	228
16.4. Rozpowszechnienie zaburzeń konwersyjnych	229
16.5. Objawy	229
16.6. Diagnoza i terapia dzieci i młodzieży z zaburzeniami konwersyjnymi .	230
Piśmiennictwo	231
17. Jadłowstręt psychiczny – <i>Gabriela Jagielska</i>	233
17.1. Wprowadzenie	233
17.2. Kryteria diagnostyczne jadłowstrętu psychicznego według ICD-10 i DSM-5	236
17.3. Proces diagnostyczny	237
17.4. Ocena stanu somatycznego	240
17.5. Ocena stanu odżywienia	241
17.6. Diagnoza różnicowa	243
17.7. Przebieg zaburzeń odżywiania	244
17.8. Powikłania	246
17.9. Leczenie	248
17.9.1. Postępowanie w początkowym okresie leczenia	248
17.9.2. Kwalifikacja do miejsca leczenia	250
17.9.3. Rehabilitacja żywieniowa	253
17.9.4. Realimentacja	254
17.9.5. Suplementacja mikroelementów i witamin	260
17.9.6. Monitorowanie stanu pacjenta	260
17.9.7. Psychoterapia	262
17.9.8. Farmakoterapia	264
Piśmiennictwo	265
18. Żarłoczność psychiczna i zespół napadowego objadania się	
– <i>Gabriela Jagielska</i>	269
18.1. Wprowadzenie	269
18.2. Kryteria diagnostyczne	270
18.3. Proces diagnostyczny	272
18.3.1. Ocena stanu somatycznego	272
18.3.2. Ocena stanu odżywienia	273
18.3.3. Diagnoza różnicowa	273
18.4. Przebieg żarłoczności psychicznej i psychogennego przejadania się	274
18.5. Leczenie	276
18.5.1. Postępowanie w początkowym okresie leczenia	276
18.5.2. Kwalifikacja do miejsca leczenia	276
18.5.3. Rehabilitacja żywieniowa	276
18.5.4. Monitorowanie stanu pacjenta	277
18.5.5. Psychoterapia	278
18.5.6. Farmakoterapia	279
Piśmiennictwo	280
19. Zaburzenia snu u dzieci – <i>Marcin Żarowski</i>	283
19.1. Wprowadzenie	283
19.2. Zaburzenia snu – charakterystyka i terapia	285

19.2.1. Bezsennosc	285
19.2.2. Hiperomnia pochodzenia centralnego	286
19.2.3. Zaburzenia rytmu okołodobowego	291
19.2.4. Parasomnia	293
Piśmiennictwo	301
20. Zaburzenia osobowosci w adolescencji – Anna Bogucka-Bonikowska	305
20.1. Wprowadzenie	305
20.2. Diagnostyka	308
20.3. Przebieg	310
20.4. Zaburzenia występujące	311
20.5. Etiologia	312
20.6. Leczenie	312
20.6.1. Psychoterapia	312
20.6.2. Leczenie farmakologiczne	313
20.7. Podsumowanie	315
Piśmiennictwo	315
21. Zagadnienia rozwoju psychoseksualnego dzieci i młodzieży – norma i patologia – Justyna Holka-Pokorska	317
21.1. Wprowadzenie	317
21.2. Modele rozwoju psychoseksualnego według Sigmunda Freuda i Erika Eriksona	318
21.3. Ekspresja seksualna w młodszym wieku	320
21.3.1. Masturbacja dziecięca	321
21.3.2. Zachowania orientacyjne	322
21.3.3. Zachowania interakcyjne	322
21.3.4. Twórczość dziecięca	323
21.4. Zjawiska rozwoju psychoseksualnego okresu dorastania (adolescencji)	323
21.5. Zaburzenia rozwoju psychoseksualnego	328
21.5.1. Erotyzacja dziecka	328
21.5.2. Seksualizacja dzieci i młodzieży	329
21.5.3. Patologiczna aktywność masturbacyjna	329
21.5.4. Fetyszizm	330
21.5.5. Wykorzystanie seksualne	330
21.5.6. Homoseksualizm młodzieńczy	331
21.5.7. Zaburzenia ze spektrum autyzmu a seksualność	331
21.5.8. Zaburzenia identyfikacji płciowej w dzieciństwie	333
21.5.9. Dysforia płci u dzieci – zaburzenia tożsamości płciowej (302.6 według DSM-5)	334
21.6. Ocena ekspresji seksualnej pod kątem normy rozwojowej	335
Piśmiennictwo	338
22. Niepełnosprawność intelektualna – Anna Gralewicz, Joanna Brągoszewska	339
22.1. Definicje	339
22.2. Diagnostyka	340
22.3. Częstość występowania	343
22.4. Etiologia	343
22.5. Objawy	344
22.6. Współwystępowanie	345
22.7. Postępowanie w razie podejrzenia niepełnosprawności intelektualnej	346
22.8. Diagnostyka różnicowa	346
22.9. Funkcjonowanie na pograniczu normy intelektualnej	347
22.10. Postępowanie	348

22.10.1. Leczenie przyczynowe	349
22.10.2. Zachowania trudne	349
22.10.3. Leczenie farmakologiczne	351
22.10.4. Edukacja	352
22.10.5. Fizjoterapia, terapia zajęciowa	353
22.10.6. Terapia mowy	353
22.10.7. Wsparcie i edukacja rodziny	354
22.10.8. Podsumowanie	355
Piśmiennictwo	357
23. Zaburzenia ze spektrum autyzmu (całościowe zaburzenia rozwojowe)	
– <i>Ewa Łukowska, Ewa Urbanowicz</i>	359
23.1. Definicje	359
23.2. Etiopatogeneza	360
23.3. Objawy	360
23.4. Rozpoznanie	365
23.5. Rozpoznanie różnicowe	367
23.6. Terapia	368
23.6.1. Zalecenia ogólne	368
23.6.2. Leczenie farmakologiczne	369
Piśmiennictwo	371
24. Podstawy leczenia zespołu nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi (ADHD) / zaburzenia hiperkinetycznego	
– <i>Artur Wiśniewski</i>	373
24.1. Definicje i rozpoznanie	373
24.2. Częstotliwość występowania	374
24.3. Etiologia i objawy	375
24.4. Metody niefarmakologiczne w leczeniu zespołu hiperkinetycznego	376
24.5. Miejsce farmakoterapii w leczeniu ADHD	379
24.5.1. Leczenie farmakologiczne pierwszego rzutu	380
24.5.2. Leczenie farmakologiczne drugiego rzutu	387
24.5.3. Leczenie farmakologiczne trzeciego rzutu	388
24.6. ADHD i zaburzenia współistniejące	389
Piśmiennictwo	390
25. Zaburzenia zachowania – <i>Artur Kotakowski</i>	391
25.1. Wprowadzenie	391
25.2. Trudne zachowania i zachowania agresywne niespełniające kryteriów diagnostycznych	392
25.3. Zaburzenia zachowania w klasyfikacjach ICD-10 i DSM-5	393
25.4. Diagnoza behawioralna problemów z zachowaniem	396
25.5. Diagnoza różnicowa, współchorobowość	397
25.6. Wytyczne dotyczące leczenia, farmakoterapia	400
25.6.1. Praca z rodzicami. Warsztaty umiejętności rodzicielskich	401
25.6.2. Terapia z dzieckiem lub nastolatkiem	401
25.6.3. Inne oddziaływania	402
25.6.4. Farmakoterapia	403
Piśmiennictwo	404
26. Zaburzenia psychiczne u małych dzieci – <i>Izabela Łucka</i>	407
26.1. Wprowadzenie. Klasyfikacja DC:0-5	407
26.2. Wybrane zaburzenia kliniczne opisane na Osi I, podsumowanie kryteriów	411
26.2.1. Zaburzenia neurorozwojowe	411
26.2.2. Zaburzenia związane z przetwarzaniem bodźców sensorycznych	412

26.2.3. Zaburzenia lękowe w niemowlęctwie i we wczesnym dzieciństwie	415
26.2.4. Zaburzenia nastroju	418
26.2.5. Zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne i powiązane	420
26.2.6. Zaburzenia dotyczące snu, jedzenia i płaczu	421
26.2.7. Zaburzenia odżywiania we wczesnym dzieciństwie	422
26.2.8. Zaburzenia związane z doświadczeniem traumatycznym, stresem i deprycją	424
26.2.9. Zaburzenia tworzenia relacji	430
26.3. Podsumowanie	430
Piśmiennictwo	432
27. Zaburzenia więzi – Olga Zaucha, Lidia Popek	433
27.1. Definicja	433
27.2. Etiologia i patogenezę	434
27.3. Objawy zaburzeń więzi	435
27.4. Rozpoznanie i rozpoznanie różnicowe	436
27.5. Leczenie	439
Piśmiennictwo	439
28. Mutyzm wybiórczy – Ewa Brzóska-Konkol, Agnieszka Lorek-Groniewska, Natalia Orlecka	441
28.1. Definicja, kryteria diagnostyczne w skrócie	441
28.2. Obraz kliniczny	442
28.2.1. Objawy typowe, podstawowe, patognomoniczne	442
28.2.2. Objawy towarzyszące i mniej typowe	443
28.2.3. Diagnoza różnicowa	443
28.2.4. Najczęstsze zaburzenia współistniejące	444
28.2.5. Stany nagłe	445
28.3. Badania dodatkowe	445
28.4. Leczenie	445
28.4.1. Leczenie nefarmakologiczne	445
28.4.2. Leczenie farmakologiczne	447
28.5. Wpływ choroby na funkcjonowanie szkolne. Możliwe interwencje	447
28.6. Przebieg choroby i rokowanie	448
Piśmiennictwo	448
29. Postępowanie w zaburzeniu tikowym – Paulina Miłkowska-Pindor	451
29.1. Definicja	451
29.2. Podział zaburzeń tikowych i częstotliwość występowania	451
29.3. Zespół Tourette'a	453
29.4. Współchorobowość	453
29.5. Diagnoza różnicowa	454
29.6. Etiologia	454
29.7. Leczenie	454
29.7.1. Psychoedukacja i terapia behawioralna	454
29.7.2. Leczenie farmakologiczne	455
Piśmiennictwo	460
30. Encopresis – zanieczyszczanie kałem – Agata Wawrzyniak, Urszula Szymańska	463
30.1. Definicja	463
30.2. Rozpoznanie	464
30.3. Epidemiologia	465
30.4. Patogeneza	465
30.5. Diagnostyka	466

30.5.1. Badanie podmiotowe	466
30.5.2. Badanie przedmiotowe.	467
30.5.3. Badania dodatkowe	467
30.6. Metody leczenia	468
30.7. Związek <i>encopresis</i> z zaburzeniami emocjonalnymi	469
30.8. Rokowanie	471
Piśmiennictwo	471
31. Enuresis – moczenie nocne – Katarzyna Jobs, Urszula Szymańska	473
31.1. Definicje	473
31.2. Epidemiologia	475
31.3. Patogeneza – współczesne poglądy	475
31.4. Diagnostyka	478
31.5. Metody postępowania	480
31.5.1. Wstępne postępowanie nefarmakologiczne – uroterapia	480
31.5.2. Etap drugi – wybór dalszej metody leczenia	482
31.5.3. Wybór miejsca leczenia.	483
31.6. Rokowanie	484
31.7. Związek moczenia nocnego z zaburzeniami zachowania i inne zaburzenia współistniejące	484
31.8. Wpływ choroby na funkcjonowanie szkolne/spoteczne. Możliwe interwencje	485
Piśmiennictwo	486
32. Leki stosowane w psychiatrii dzieci i młodzieży – Barbara Remberk, Piotr Niwiński	489
32.1. Informacje ogólne	489
32.2. Rejestracja leków.	489
32.3. Monitorowanie bezpieczeństwa leczenia	499
Piśmiennictwo	503

CZĘŚĆ III. STANY NAGŁE

33. Postępowanie w przypadku zagrożenia samobójstwem	
– <i>Lukasz Szostakiewicz</i>	507
33.1. Wprowadzenie	507
33.2. Samobójstwo jako problem zdrowia publicznego	510
33.3. Czynniki ryzyka prób samobójczych	511
33.4. Postępowanie z pacjentem zagrożonym samobójstwem – diagnoza	513
33.4.1. Postępowanie w sytuacji, gdy o próbie/zamiarach samobójczych dowiaduje się lekarz pierwszego kontaktu w swoim gabinecie.	513
33.4.2. Postępowanie w przypadku ujawnienia myśli samobójczych w szkole	518
33.4.3. Konsultacja psychiatryczna.	519
33.5. Postępowanie z pacjentem zagrożonym samobójstwem – interwencja	525
33.6. Postępowanie z pacjentem zagrożonym samobójstwem – psychoterapia	526
33.7. Postępowanie z pacjentem zagrożonym samobójstwem – farmakoterapia	527
33.8. Podsumowanie.	528
Piśmiennictwo	529

34. Pobudzenie psychoruchowe i zaburzenia świadomości	
– <i>Łukasz Szostakiewicz</i>	533
34.1. Wprowadzenie	533
34.2. Pobudzenie psychoruchowe u dzieci i młodzieży	534
34.3. Zaburzenia świadomości	544
Piśmiennictwo	548
35. Ocena stanu psychicznego w przypadku samookaleceń	
– <i>Barbara Remberk</i>	551
Piśmiennictwo	553
36. Chirurgiczne stany nagłe na oddziale psychiatrycznym	
– <i>Paweł Biątek</i>	555
36.1. Wprowadzenie	555
36.2. Rany	555
36.2.1. Rany powierzchowne	556
36.2.2. Rany głębokie	557
36.3. Oparzenia	557
36.4. Zapalenia tkanek miękkich	558
36.4.1. Zanokcica	559
36.4.2. Zastrzał	559
36.4.3. Zapalenie wału paznokciowego palucha / wrastający paznokieć	559
36.4.4. Ropień w torbieli epidermalnej (zakażony kaszak)	560
36.4.5. Ropień w torbieli włosopochodnej	560
36.4.6. Zapalenie w miejscu dostępu naczyniowego	560
36.5. Ból brzucha	561
36.5.1. Diagnostyka	561
36.5.2. Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego	564
36.5.3. Niedrożność przewodu pokarmowego	565
36.5.4. Ostre zapalenie trzustki (OZT)	566
36.5.5. Połknięte ciało obce	567
36.6. Choroby odbytu	567
36.6.1. Guzki krwawnicze i żylaki odbytu	568
36.6.2. Szczelina odbytu	568
36.6.3. Świąd odbytu	569
36.6.4. Ropień i przetoka okolicy odbytu	569
36.7. Krwawienia w obrębie przewodu pokarmowego	569
36.7.1. Krwawienie do górnego odcinka przewodu pokarmowego	569
36.7.2. Krwawienie do dolnego odcinka przewodu pokarmowego	570
36.8. Żylna choroba zakrzepowo-zatorowa	571
37. Ostre zatrucia i inne stany nagłe w pediatrii – <i>Teresa Jackowska</i>	575
37.1. Anafilaksja	575
37.1.1. Objawy i rozpoznanie	576
37.1.2. Leczenie ostrej anafilaksji	577
37.2. Biegunka	578
37.3. Drgawki	579
37.4. Hiperamonemia	580
37.5. Gorączka	582
37.5.1. Objawy towarzyszące i diagnostyka	582
37.5.2. Leki przeciwgorączkowe	583
37.6. Zatrucie paracetamolem (acetaminofenem)	585
37.7. Stan upojenia alkoholowego	588
37.8. Stan po spożyciu narkotyków	589

37.8.1. Marihuana	590
37.8.2. Amfetamina	590
37.8.3. Ecstasy (metylenodioksymetamfetamina, MDMA)	591
37.9. Podejrzenie zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi (NSP) – tzw. dopalaczami	591
37.9.1. Charakterystyka i objawy	592
37.9.2. Mefedron	593
37.9.3. Jak pomagać osobie pod wpływem „dopalaczy”.	594
37.9.4. Postępowanie z pacjentem pod wpływem „dopalaczy”	594
Piśmiennictwo	596
38. Stan po próbie samobójczej przez powieszenie. Podstawy resuscytacji krążeniowo-oddechowej (RKO) – Grzegorz Michalak	597
38.1. Wprowadzenie	597
38.2. Mechanizm śmierci w następstwie powieszenia	597
38.3. Postępowanie	599
38.3.1. Co należy zrobić?	599
38.3.2. Kiedy wezwać pomoc?	606
38.4. Skutki związane z powieszeniem	606
Piśmiennictwo	607
39. Przemoc w rodzinie, przemoc seksualna wobec dzieci, postępowanie wobec ofiar przemocy – Anita Bryńska	609
39.1. Definicje	609
39.2. Rodzaje przemocy, rozpowszechnienie zjawiska	611
39.2.1. Przemoc fizyczna	611
39.2.2. Zaniedbanie	613
39.2.3. Przeniesiony zespół Münchhausena	614
39.2.4. Przemoc seksualna	615
39.2.5. Przemoc psychiczna (emocjonalna)	617
39.3. Rozpoznanie	617
39.4. Czynniki ryzyka	619
39.5. Konsekwencje w obszarze zdrowia psychicznego	620
39.6. Postępowanie wobec ofiar przemocy	623
39.7. Procedury zakładania „Niebieskiej Karty”	629
Piśmiennictwo	630

CZĘŚĆ IV. ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE I PRAWNE

40. Organizacja systemu opieki zdrowotnej – <i>Barbara Remberk, Anna Rozetti</i>	633
40.1. System psychiatrycznej opieki zdrowotnej	633
40.2. Opieka koordynowana	637
40.3. Podsumowanie	638
Piśmiennictwo	642
41. Organizacja pomocy dla dzieci w ramach wczesnej interwencji – <i>Sylwia Wrona</i>	643
41.1. Wprowadzenie	643
41.2. Czym jest wczesna interwencja?	644
41.3. Resort zdrowia – wczesna interwencja	645
41.4. Resort oświaty – wczesne wspomaganie rozwoju	646
41.5. Ośrodki koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńcze	647
Piśmiennictwo	648

42. Organizacja systemu szkolnego – Elżbieta Kucińska, Renata Janik	651
42.1. Wprowadzenie	651
42.2. Edukacja obowiązkowa	651
42.3. Struktura systemu oświaty	652
42.4. Ochotnicze Hufce Pracy (OHP)	653
42.5. Edukacja domowa	654
42.6. Formy nauczania dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	654
42.7. Możliwości korzystania przez uczniów z pomocy psychologiczno- pedagogicznej	656
42.8. Zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia ucznia – wskazówki praktyczne	656
Piśmiennictwo	659
43. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną w systemie edukacji <i>– Magdalena Wałachowska</i>	661
43.1. Zarys polskiego systemu kształcenia specjalnego	661
43.2. Definiowanie i klasyfikowanie niepełnosprawności intelektualnej	666
43.3. Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim – charakterystyka psychopedagogiczna	668
43.4. Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym i znacznym – charakterystyka psychopedagogiczna	671
43.5. Niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim – charakterystyka psychopedagogiczna	674
43.6. Podsumowanie	678
Piśmiennictwo	680
44. Przemoc szkolna – postępowanie – Elżbieta Kucińska, Renata Janik	683
44.1. Wprowadzenie	683
44.2. Kontekst przemocy szkolnej	683
44.3. Definicja przemocy i źródła przemocy szkolnej	684
44.4. Rodzaje przemocy szkolnej	686
44.5. Przemoc rówieśnicza	687
44.6. Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – przepisy i strategie	687
44.7. Postępowanie i rekomendacje	689
Piśmiennictwo	690
45. System pieczy zastępczej – Anna Nowicka-Skóra	693
45.1. Wprowadzenie	693
45.2. Rodziny zastępcze	694
45.3. Instytucjonalna piecza zastępcza	697
Piśmiennictwo	700
46. Uprawnienia sądu rodzinnego – Piotr Sierakowski	701
46.1. Wprowadzenie	701
46.2. Leczenie małoletnich	702
46.3. Leczenie nieletnich	704
Piśmiennictwo	706
47. Zgoda na leczenie, brak zgody na leczenie i przymus bezpośredni <i>– Piotr Niwiński, Barbara Remberk</i>	707
47.1. Zgoda na leczenie	707
47.2. Przymus bezpośredni	713
47.2.1. Podstawa prawna	713
47.2.2. Rodzaje przymusu bezpośredniego – definicje	713

47.2.3. Kiedy można stosować przymus bezpośredni i jakiego rodzaju	713
47.2.4. Kto decyduje	714
47.2.5. Kto wykonuje.	717
47.2.6. Przebieg	717
47.2.7. Dokumentacja	719
47.2.8. Kontrola	720
Piśmiennictwo	720
48. Tajemnica lekarska – Piotr Niwiński	721
48.1. Definicje	721
48.2. Zakres tajemnicy lekarskiej i psychiatrycznej	722
48.3. Odstąpienie od tajemnicy lekarskiej i psychiatrycznej	723
48.4. Prawa opiekuna faktycznego	727
48.5. Przesłuchanie małoletniego	728
Piśmiennictwo	728
Skorowidz	731